

§. VIII.

randemque
Italia.

Idem de Italia totoque Romanorum Imperio cense-
ndum est. Caroloungis enim eius opes antea accre-
uerant, quæ ad Germanos postea parum attinebant *u)*.
Hinc ea se suis regibus permisit. Berengario autem Il-
ob perfidiam capto, regnum sibi apertum Otto perpe-
tuo iure Germaniæ asseruit, quia viribus Germanorum
asseruit *w)*.

CAPVT IV.

DE IVRE SVPERIORITATIS IN
GERMANIÆ PROVINCIIS RENATO.

§. I.

Transitio.

Cæmenti loco nobis sunt hætenus allata ad exstruen-
dum

*suo subiugans dominatui, Danos, Sclauos, Boiemanos, Boiowarios, ce-
teraque quam plurima regna, quæ suis antecessoribus non fuerunt
subdita. Et Ditmarus lib. 1. Has regiones sibi fecit tributarias:
Bohemiam, Deleminciam, Obetritos, Wilci, Heuellos & Redarios.*

u) Non dimissam fuisse Italiam inde colligunt, quod Hattonem ob-
iisse Italiam exacturum ius regum legunt. Sed instituit forte
Moguntinus explorare hominum Itatorum animos &, quod scri-
ptum non est, infecta re nulloque grauis ære domum ipsi dextra
rediit. Non enim adeo perfriçtæ frontis fuit Conradus, ut cuius-
quam rei extra Germaniam positæ curam ad se pertinere arbitra-
retur, qui ne Imperii quidem Romani phaleratis titulis luxuria-
dum sibi iudicauit. Semel omnino peregrinam appellationem in
charta Broweriana adiectam vidimus Conrado, in hunc modum:
CONRADUS ROMANORVM FRANCORVM REX; Imperato-
ris numquam vidimus.

w) Quod præter ceteros egregie, ut omnia, demonstrat non sine pia
veneratione nominandus Krebsius in Tractatu de insigni Discess.
in Eccles. Diff. 1. §. 14. seqq.

dum id, quod meditamur, ædificium. Quod ut rite peragatur, paulo operosius inquirendum est, utrum in Germania circa hoc, quod iam emensi sumus, interual- lum, res innouatæ sint, nec ne? quo exacte temporis ar- ticulo? qua occasione: quoue iure innouatæ sint a)?

§. II.

Qui igitur filium historiarum inde ab antiquo Ca- rolorum æuo sequuntur, simulatque in venis Caroli Crassi Carolini sanguinis vigor elanguit, elanguisse ner- vum imperii vinculumque, quo vastissima tot regno- rum & prouinciarum moles constringebatur, fefellisse comperiant b), idque non in Gallia solum aut in Italia; sed

mutatio gli-
scebat

a) Et sane, inquit Vlríc. Obrechtus in Prodomo rerum Alsat. p. 107. totus ille rerum transitus, quo exstincta stirpe Carolina in Ger- mania, imperium ad alios rectores meauit, multis densisque tene- bris obsitus, & sollemnis veluti scopulus, in quem recentiores sædis sepe erroribus impingunt.

b) Quid Crasso contigerit, quamobrem Germaniæ Proceres ab ipso defecerint & cur, quoue modo elegerint Carolomanni fratris no- thum filium Arnulphum, dicendi locus hic non est. Quanta au- tem hinc rerum consecuta sit mutatio, historicorum concentus doceat. Regin. ad ann. 889. Post eius mortem, regna, quæ eius di- tioni paruerant, veluti legitimo destituta herede, in partes a sua compage resoluuntur & iam non naturalem dominum præstolan- tur; sed vnumquodque de suis visceribus regem sibi creari dispo- nit. Quæ causa magnos bellorum motus excitavit, non quia prin- cipes Francorum deessent, qui nobilitate, fortitudine & sapientia regnis imperare possent; sed quia inter ipsos æqualitas generositatis, dignitatis ac potentie discordiam augebat, nemine tantum ce- teros præcellente, ut eius dominio reliqui se submittere dignaren- tur. Multos enim idoneos principes ad regni gubernacula mode- randa Francia genuisset, nisi fortuna eos æmulatione virtutis in

iam a Craffi
obitu.

sed in ipsis quoque regni patrii visceribus, vbi Ducum
diu ante inaudita nomina c), & cum nōminibus poten-
tia

perniciem mutuam armasset. Magnum Chron. Belg. p. 70. Caro-
lo mortuo, imperium multis modis scinditur, singulis prouinciis
singulos reges creare cupientibus. Arnulpho tamen pars maxima
cessit. Post hunc ditionis eius regna soluuntur a sua compage, dum
quisque de suis nititur regem creare. Quod quodam presagio
videtur accidisse. Nam regum genealogia cœlitus prouisa secun-
dis exuberat successibus, donec in Carolo M. non solum regnum
Francorum; sed & Imperii Romani summum obtineret fastigium.
Post cuius discessum eodem, quo accesserat, modo cœpit fortuna dif-
fluere, donec ex defectu regis stirpis solus hic inueniretur regno
Francorum gubernando idoneus, & regalis prosapia a beato Ar-
nolfo duce & Episcopo (Metensi) prodiens in hoc Arnolfo duce &
imperatore quasi progressus sui penultimum limitem acciperet.
Chron. Laurish. & Annal. Franc. Fuld. ad ann. 883. Plenius Me-
tenenses ad ann. 880.

- c) Germaniæ prouinciarum, quæ ante Carolum Magnum; quæ post
eundem facies fuerit, Lehmannus in Chron. Spir. alioque copiose
docent multisque veterum testimoniis vtuntur. Illud iam me-
moriæ subire ne pigeat, Carolum Magnum, vt Francorum sol-
lertiam in multis rebus expediuit, nouam plane regundorum po-
pulorum rationem excoluisse, vt Ducum potentiam veritus, ambi-
tiosum nomen cum re supprimeret, prouinciasque Comitibus ad-
ministrandas daret. De Boioaria res manifesta est. Cum enim
Thassilo, semel impetrata defectionis venia, iterum insurrexisset,
veniam impetrare non potuit, neque prouincia, inquit Eginhardus
in Vita, quam tenebat, ulterius Duci, sed Comitibus ad regendum
commissa est. Nec de Sueuia incertos esse finit Eccard. Iun. Non-
dum adhuc illo (de Arnulpho dixerat) tempore Sueuia in Ducatum
erat redacta, ex quo scilicet Alaricus famoso ad Tolbiacum prelio
occubuit; sed fisco regio peculiariter parebat, cetera. Saxones
suis moribus relicti sunt. In Francia erant Bambergensium &
Vederouiensium Comitum claræ familiæ. Popponem atque Egi-
nonem,

tia inualuit. Eos enim, qui Arnulphum & post Ludouicum elegerunt, proprie iam occasui Carolidarum genere, lacertos mouisse & mox orituræ prælusisse libertati credimus, quia legimus *d*); quamquam res nouare & fidem deferere tum quidem neque vellent nec vlllo iuris titulo possent.

§. III.

Arnulphus, quod Primoribus regni honorem suum Aucta sub Arnulpho.
debe.

F 3

nonem, Thuringiæ Comites Annal. Franc. & Regino commemorant. Apud Slauos vnus hæc cessauit procuratio, qui semper Duces habuerunt, a rege Germaniæ castigandos, sicubi deflecterent ab officio. Annal. Franc. 823. & 870. Lotharingis Gerhardus & Matfridus Comites præerant, Zwentipoldo remoto.

- d*) At circa Crassi tempora in plerisque Germaniæ partibus quædam quasi fermentatio insolitos Ducum titulos protrusit. Ludolphus in Saxonia; Liutpoldus in Boioaria in hanc ætatem incidunt, qui velut e machina derepente exstiterunt, nec eorum maiores, quanta maxima industria adhibita, indagari a quoquam potuerunt; licet ii, qui ignorantia suæ confessionem in quibusdam rebus turpem ducunt, illius quidem origines ad Wittekindum M; huius ad nescio quem in Italia exccæcatum Bernardum referant. Nec Poppo est prætereundus, qui, post mortem forte collegæ Eginonis, vbiq; Thuringorum Dux concelebratur. Et ipsi scriptores inuenire videntur, se agnouisse rei nouitatem, qui multa sollertia Ducum veluti numerum inierunt, & quotus quisque in prouincia Dux fuerit, subindicarunt, quod facere non potuissent, si Duces semper magistratum bellicum, pro temporum necessitate constitutum & deiectum, significassent. Numerauit autem Historia de Landgrau. Thuring. in Script. Leibnit. Thuringiæ Duces, quando *Burcardum Ducem TERTIUM prælio cecidisse* tradit. Primus enim Poppo, vt diximus; alter Conradus fuerat. Sic *Burcardus Suediæ Dux PRIMVS est constitutus*, teste Eccardo. Sic *Henricus PRIMVS libera potestate regnavit in Saxonia*.

deberet e), multa indulfit; aliqua nouauit f): perpetuis

e) Arnulpho tamen, inquit Scriptores, pars maxima cessit, in dispersione prouinciarum Caroli Crassi obitum consecuta. Et Annal. Fuldenf. cum multos regulos in Europa & in regno Caroli excreuisse questi essent, ad vltimum dicunt; Deinceps Arnulphus se regem haberi statuit. Regino indicat. quo modo istud factum sit. Optimates, inquit, Arnulsum, filium Carolomanni, VLTRO IN REGNUM ATTRAHVNT: nec non Gobelin. Perf. Cosmodr. ætat. VI. cap. 43. 44. Optimates regni Arnulphum, filium Carolomanni, huius Caroli nepotem, elegerunt in regem. Postquam Arnulphus electus erat in regem, Bernhardus filius Caroli Crassi fugit in Italiam ad Guidonem, cui pars Italia commissa fuerat. Commodum hic Gobelinus Sobolis Caroli Crassi mentionem iniicit, Bernhardi, quem Regino quoque & Annal. Metenf. ad ann. 887. commemorant. Cum enim Bernardus eodem tempore regis filius, vtut spurius, vixerit; non video, cur eius conditio deterior; aut Arnulphi itidem ex Carentina femina nefastis nuptiis procreati, potior visa sit; nisi Germaniæ proceribus optionem datam velis dicere, vtrum vtri præferre mallent.

f) Huius igitur beneficii, quo Crassi filio, nihil tale promeritus, vno potius gradu a regali solio, quam ille, remotior, prælatus fuit, memoriam conseruaturus ad multa conuiuendum esse duxit, subiectosque sponte, laxius regendos. Hinc Ducum non titulis modo applausit, queis forte Comites militiæ suprema munia curantes in patriæ limitibus defendendis vti potuissent, saluo iure Cæsaris; sed & in partem & veluti societatem regni eos passus est venire. Atque vt ne dicis gratia hoc nominis gessisse Duces præcipiti anticipationis contendas, adscribam, quæ fide dignissimus Regino ad ann. 889. animaduertit. His diebus, inquit, Luitpertus Magontie urbis præsul e rebus humanis sublatus in cuius loco subrogatus est Sinto, Poppone Thuringorum Duce & Arnolpho rege annuente. Si res ciuilis acta esset & quis Ducum in negotii societatem adscitus foret; aliquid effugii aut coloris, cur ita factum sit, excogitari posset. At cum Poppo, inaugurando Episcopo, quod genus

tuis comitiis deliberationibusque distentus g). Succes- & Ludouico,
sor filius b) tantum abest, vt quidquam magnæ rei domi
militiæque gesserit i), vt vniuersum corpus labasceret,
Ducesque, ni præda hostibus esse vellent, vbi visum est,
congrederentur discederentue ab armis, pacis & belli
prope-

nus hominum eo tempore vni regi subiectum fuit, adhibitus sit,
elabi non possumus, quin regem pedetentim sua iura communi-
casse cum principibus fateamur. Habuit hæc procul dubio in
oculis Mutius, qui lib. XII. de Arnulphi temporibus, qui neque opi-
bus neque facultatibus satis valebat, ista habet: *Erat is imperii
status, vt nisi aliæ essent facultates, imperium non sufficeret ad tu-
endam dignitatem Imperatoris & hostibus resistendum. Omni-
no, pergit, nomen imperii magis erat gloria quam rei. Hic iam
non insolens est amplius legere, Comites iniquo animo tulisse, si
a paterna alienarum opum administratione arcerentur, quod filii
Wilbelmi & Engeſcalci Comitum, qui terminum Boioariæ aduer-
sus Morauonos tenuerunt, fecisse legimus Annal. Fuld. ann. 894.*
Et en! aliam rem nouam! Aquisgranum, vetus regia & Carolo-
rum cimelium, tam non erat amplius in potestate Cæsaris, infes-
sum quippe a Zwentipoldo tyranno, cuius animus tam monstro-
sus, quam ipsum nomen fuit.

- g) *Annal. Franc. ann. 889. Primores Francorum adigit, vt iuramen-
to confirmarent, ne se detraberent a principatu & dominatu filio-
rum eius, Zwentiboldi & Ruthodi: quod quidam renuerunt (quos
dicis caussa comitiis interfuisse ne dixeris); tandem regia volun-
tati satisfecere, cetera.*
- b) *Regin. ad ann. 900. Proceres & Optimates ad Forachem in vnum
congregati Ludouicum filium, quem ex legitimo matrimonio su-
sciperat. regem super se creant & coronatum regisque ornamen-
tis indutum in fastigio regni sublimant.*
- i) *Zwentipoldum per Matfridum & Gerhardum Comites debella-
runt tutores Pueri, cui successus est Giselbertus Ragineri filius, si-
millimi ingenii princeps.*

propemodum arbitria agentes k). Sartum tamen tetumque mansit subinde ius supremum Cæsari. Præmaturato autem obitu rebus humanis abreptus, votis & ambitioni Ducum, vndiquaque se auitæ libertatis studio efferentium, laxos terminos pangit.

§. IV.

Ast quæ tempestatis vis, iam Arnulpho imperante, in venis ac visceribus Germaniæ concepta & conclusa latuerat; sub Ludouico autem Puerō cœperat se commouere & eminus inhorrescere: ea ad extremum se, extincta & sublata Carolingica prosapia, velut aggero rupto infudit; cum Duces ex administratione bellica & prouinciali ad supremam potestatem emergerent l), resti-

sub Conrado
effusa est,

k) Sic ann. 907. *Bauari cum Vngaris congressi multa cede prostrati sunt, in qua congressione Luitpoldus Dux occisus est, cui filius suus Arnulphus in Ducatu successit. Regin. Anno insequenti denovo Germaniam intrarunt, deuastantes eam; quibus occurrerunt Duces Bauaria Saxonie, Suenie & Dux Thuringie; & commissum est bellum, cetera. Breuibus rem omnem complexus est Schaten. in Annal. Paderb. ad ann. 901. Ludouici moderatione penes tutores relicta, multa simul mala incurrere in Imperium. Nam & Duces insolescere & pro temporaneis regum ministris hereditarios sensim se ferre: Comites assurgere supra sortem muneris: ceteri procerum cum his affligere Episcopos: omnes spolia & prædas sibi indulgere & sensim firmare hereditarias possessiones, quod nec in tutoribus auctoritas esset refrenandi, nec in rege maturitas puniendi.*

l) Quomodo & per quos ex instituto Caroli M. nationes gubernatæ fuerint, paullo ante dictum est. Non enim longe ab auorum consuetudine discessum; cum magistratibus hinc inde per prouincias constitutis armorum simul cura, si res ita ferret aut hostis amouendus esset, commissa sit quocumque titulo. Ast nunc cum aliæ prouinciæ suos sibi peculiare rectores legerent; aliæ a Comitibus

restitutis omnibus in integrum prouinciis m), suasque
res

vi cogerentur ad Ducatus sibi expediendos: Ducum dignitas maioris procul dubio momenti fuit. Quæ enim esset ratio, quam obrem e. g. Erchangerus, Suetiæ Comes, qui iam ann. 908. in bello aduersus Vngros suscepto Suetiæ dux appellatur, tanto nisu in id incubuerit, vt gentis suæ dux efficeretur, & licet a ciuibus suis repudiatus esset, eorum voluntatem armis expugnare moliretur? En! diserta Chron. S. Gall. verba: *Ann. 915. Erchanger de exilio reuersus cum Burcardo & Berchtoldo, cum ceteris patriotis suis pugnavit & eos apud Walaunis vicit & DVX EORVM EFFECTVS EST.* Protractus dehinc ad comitia capitis supplicium sustinuit. Sed cum omnino, ad exemplum ceterarum nationum in Germania Dux constituendus esset, non qui se populo obruderet aut a superiore quodam perficeretur; sed quem ipsi Sueti vellent: Burcardus, venia delicti impetrata, statutus Alemannis Dux primus est; qui cum sciret, cui acceptam ferret dignitatem suam; non auctoritatem regis, sed prouinciæ salutem ceterorumque ducum exempla secutus est *cap. 3. lit. b.* In Boiaria quoque insignis præter ceteras eminuit mutatio. Audiamus *Auent. lib. 4. p. 290. In eo (Ludouico) familia regia in Germania & Boiaria defecit — Boiorum Proceres atque Pontifices inferias regi reddunt: ex veteri instituto, quo ipsis ex se & Nariscis principem, vbi defecisset principalis prosapia, instaurare licebat, Arnulphum regem Boiorum salutant.* Qua potestate vsus fuerit in sacris & ciuilibus, quos præfectos limitibus vsquequaque dederit, *lege ibid. p. 291.*

m) Hic nimirum est decretorius ille temporis articulus, in quem de communi doctorum sententia simul incidunt mutaræ reipublicæ momenta vniuersa. Audiamus primum Illustr. Cocceium, qui *cap. 15. §. 43. sue Iuris Publ. Prud.* in hunc modum disserit: *Sub Carolingis Procerum potestas fuit mere administratoria, quæ ad id fastigii, in quo nunc est, his gradibus peruenit. Exstinctis Carolingis, cum videretur REDDITA POTESTAS quam singuli populi & prouinciæ ante Francorum victorias REGIAM habuerant: placuit, VT SINGVLI POPVLI AC PROVINCIÆ sub ducibus*
G
suis,

res sibi habere ac tueri singuli conarentur n). Si rex

urge-
 suis, salua maiestate regis & regni HABERENT PROPRIAM
 POTESTATEM & IVRA REGALIA. Idem in addit. ad I. P.
 Prud. §. 5. Cum olim Germaniæ populi sui plenarie iuris fuerint,
 armis Francorum in vnam ciuitatem coacti, deinde horum regibus
 extinctis, cum res ad pristinam libertatem rediisset, libera volun-
 tate caput commune ac regem imperio legerent. Lehmann. Chron.
 Spir. l. 2. c. 47. Die Herzogen haben sich mit dem Schwerdt ihre
 Herzogthume nicht allein erb- und eigenthümlich für sich und ihre
 Erben zuerstreiten; sondern ein jeder gleich als ein König im Kö-
 nigreich in seinem Land zu regieren fürgenommen. Schaten. annal.
 Paderb. ann. 912. Hactenus, ait, duces omnes atque comites tempo-
 raneo Caesarum ac regum beneficio imperitabant. Postquam vero
 cum Ludouico rege extincta Caroli M. stirps: singuli prope Duces
 eas, quas tenebant, prouincias sibi hereditarias suprema principum
 potestate vindicare ceperunt; tamquam Germaniæ regnum in spo-
 lium venisset: haud secus quam Alexandro M. extincto, duces mi-
 litie regna inter se partiti sunt. Eo & Conradus rex tanta cete-
 rorum ducum emulatione petitus. Conring. in Diss. de Ducibus &
 Com. Germ. §. 19. Vltimis Carolingorum temporibus ducum poten-
 tia tandem ea fuit, vt de prouinciis sibi proprio iure attribuendis
 cogitarent, libere regum instar regnaturi, lege & §. 20. 21. 22. ibid.
 Clar. Struuius in quadam commentatiuncula de diuersis Iuris Pu-
 blici periodis. Alii, inquit, initium iuris publici faciunt a Conra-
 do I. eo quod Germani liberam eligendi sibi facultatem sumserint
 & dignitates ducales Germaniæ factæ fuerint hereditariæ, terræ
 ex administratoris propriæ ideo in talem fere statum redactæ, qui
 nunc est. Facile illud concedendum, si de regno Germaniæ saltem
 nobis sermo esset, cetera. Qui omne mutationis momentum in
 Henrici I. tempora conferunt, semetipfos coarguunt. Fatentur
 enim, Henrici potestatem cepisse sub Conrado: fatentur etiam
 Burcardum Sueuis; Boiis Arnulphum eadem, qua Henricus Sa-
 xonibus, potestate præfuisse per ipsum hoc septennium. Qui igitur
 sub Henrico demum ortos esse omnes duces & restitutas pro-
 uincias contendunt, quæ sub eo demum rursus coierunt?

n) Vid. c. 2. lit. z. aa.

vrgeret electionem sui; si fidem eorum, si constantiam desiderat; si incusaret perfidiam: in promptu erat, quod oggerent: irrita nimirum esse & non satis iusta, quæ in erea acta essent: Germanos prius eligi non posse, quam Carolorum in Francia occidentali, vtut tenues, extinctæ essent reliquæ. Quocirca si parendum vni esset, Carolum, cui Simplicis nomen ignauia adfricuit, e Galliis euocandum esse o) causabantur: huic summam rerum competere: huic sua se permissuros esse omnia. Quam fallacissimarum ratiocinationum telam p) cum Conradus gladio rumpere non posset, vtut efflictim cuperet:

dum principes tergiversarentur.

Franco-Galliis potius obtinerari;

G 2

peret:

- o) Auent. lib. 4. p. 291. Ideo (quod Moguntinus & Otto Saxon. rebus Germaniæ & orientali Franciæ Conradum Hassum, nullo gradu contingentem regum Caesarumque domum imposuisse) Arnulphus rex noster, Gisalbertus dux Lotharingiorum, Erenger, Berchtoldus fratres & Burckhardus Sueui, Conradum recipere recusarunt, Carolum posthumum iustum heredem ex Galliis & occid. Francia accersendum censebant: & a Lotharingiis Carolus acceptus est.
- p) Exteri fere omnes & Galli maxime eam animis imbibere sententiam, cuius interpretes Aubertus Miræus Carolo Simplici, ait, licuisse non Lotharingiam modo; sed & Germaniam repetere: ad stipulatur Jac. Sirmondus aliique, quibus responder Schurzseisebius in de diuis. Carol. pag. 903. seqq. Et quis eruditorum nescit pactorum Virodunensium tenorem, quibus ann. 843. interposita mutui iurisiurandi religione, sancitum est, vt Gallia Germaniaque æternum seiuncta manerent. Tum ipsi Franco-Galli paullo ante in eligendo Odone & non ita multo post in Hugone Capero, Carolinum sanguinem ex inuidia posthabuerunt, excluso scilicet Carolo, Lotharingiæ Duce. Denique ipsius Caroli Simplicis dubii natales erant, cum multi parentem eius dicant non ex satis iusta causa uxorem suam repudiasse atque Adelheidem, ex qua Simplex conceptus est, duxisse, ab obitu mariti demum parituram. Leg. Vtric. Obrecht. Prodrom. rer. Alsat. p. 102. seq.

peret: suæ prouinciæ relinquatur q). Quamquam eius conditionem hac in re deprehendam meliorem; Henrici I. deteriorem. Hunc enim antequam dissentientes Duces omnes ditioni suæ subiecisset, quod reuera fuit, sæpissime appellatum Saxonicum regem, seu regem Saxonum lego, per contemptum r). At Conradus si Fran-

corum

q) his, quæ supra allata sunt, addamus, quæ habet *Chron. Laurisham.* In horum Carolorum decessu in utriusque regni fastigio Carolorum illa celsa progenies facta est de medio, quæ a primo anno Pipini regis Francorum usque ad obitum istorum in regia dignitate claruit annis 173. Cunradus vero, frater Eberhardi, Marchionis orientalis, REGNI PARTEM circa Rhenum tenuit. At de Ludouico Germanico, itidem Germanorum rege, *Annal. Metenf. ad ann. 843.* Ultra Rhenum, aiunt, omnia habuit. Et Henricus tantumdem habuit. Ait enim Wittich. *An. 1. ex.* Defunctus est relinquens latum imperium: non a patribus sibi relictum; sed per semetipsum acquisitum & a solo deo concessum. Quid Arnulfus Boioariæ dux possederit, lege cap. 3. lit. 1.

r) Iuuat audire *Eccard. de Cas.* Henricum Saxonum & Francorum consensu eleuatur & ungitur in regem. — Sed postea Lotharingorum Ksilbertus Eberhardum castigatum, cur honorem suum alieno dedisset, REGI SAXONICO rebellare secumque sentire persuasit. Idem c. 5. Engilbertus S. Galli Abbas a Burcardo utique, quod cum REGE SAXONICO sentiret, insimulatus est. Ergo nec Conradus, nec Zwentipoldus, nec Arnulphus Boius Monarcha fuit. Otto demum vere rex creatus est, qui electioni priuatæ, qua Conradus; qua ceteri; qua ipse Otto prius sublatus est, publica & sollempnior accessit, coronationis vnctionisque ritu confirmata. Henricus enim infirmitate correptus, conuocato omni populo, designauit filium suum Ottonem regem (eo modo quo Franci Conradum, Conradus Henricum). Defuncto itaque patre, omnis populus Francorum atque Saxonum iam olim designatum regem a patre, filium eius Ottonem elegit sibi in Principem. VNIVERSALISQUE ELECTIONIS notantes locum, iusserunt esse Aquisgranum palatii & c. Wittich. *annal. 2. ineunte.*

corum rex vocatur, ut vocatur in annalibus, quo minus ignominiose dictum putetur, eorum, qui per Francos orientales omnem Germaniam semper & ubique intelligendam esse statuunt, præstat liberalitas.

§. V.

Atque ut intelligatur clarissime, quantam vicissitudinem subierit res Germana in hoc temporis articulo; potissima mutationis momenta in conspectu collocata legentibus expendenda commendamus. Sunt autem ea quærenda vel in ipsis Regibus PostCarolingicis, vel in prouinciarum Ducibus. Ducum fortem inuicem æquiparantes, immane quantum distare deprehendimus: tantum videlicet, quantum inter rem & nomen interit: I. Quæ enim nationes & prouinciæ ante vni paruerunt, iam pluribus parent s). II. Et qui iam prouinciarum administrationem suscipiunt, non tamen & umbram ostentant; sed potestatem regiæ proximam exercent: non alienæ rei fiduciarii procuratores; sed suarum regionum domini t), ius belli & pacis 1) ius legum ferendarum & constituendi iudices aliosque magistratus 2), ius fæderum 3) &

dum sui iuris redderentur, in singulis prouinciis,

G 3

comi-

s) Quod clarum est vel ex intuitu cap. 3.

t) Quod Conringii, quam meis verbis efferre malo. Ita autem ille Dissert. de Ducibus & Comit. Germ. §. 22. Ducum potestas omnino mutauit (post Carolos) ita ut prouinciis præsent iam Duces, non ut gubernatores; sed pene ut reges: collatis in eos iuribus, quæ solius imperii erant atque imperatoris. Quo enim tempore Duces administratores & rectores tantum fuerunt prouinciarum, non competebat ipsis auctoritate propria ius vitæ & necis; non leges ferendi; non magistratus constituendi; non indicendi conuentus; non fædera faciendi potestas: minora quoque, ut vocant, Regalia, sub quibus viæ publicæ, flumina nauigabilia & vectigalia comprehenduntur; immo omnis generis redditus prouinciarum non ad rectores

res

comitiorum 4) immo & sacrorum 5) exercentes. III Nec iam a regibus constituuntur, vt ante; sed vel IV. nascuntur in patriam hereditatem u), vel V. populi principumque liberrimis suffragiis eliguntur w). Reges autem, qui-

bus
res illos prouinciarum, sed ad fiscum regium pertinebant. Isthæc omnia præfæctis illis auctoritate iure in prouinciis concessa sunt, salua tamen semper Imperatoris superioritate (plane vt Ill. Cocceii l. c.). Vnde cum non omnino absolutam potestatem habeant, nec maiestatem proprie eos habere dici potest. Vacari vero solet eorum potestas Ius superioritatis, Landes-Hörsliche Obrigkeit, Landes-Höheit und Herrlichkeit. 1) Quamvis autem mihi non conigerit, vt omnium regalium maximorum, minimorum exercitium inuenirim; quod in ista monumentorum penuria & scribentium paucitate vix requiri a quoquam saluo pudore potest; a maiori tamen facile ad minus argumentamur. Et maioribus autem inuenimus duces his vsos fuisse potissimum, e quibus cetera deriuari queunt. Adornarunt enim exercitus, quos insalutato rege eduxerunt in aciem, quod Sueui Boiique fecerunt ann. 913. vid. cap. 2. lit. x. & iterum ann. 919. vid. c. 3. lit. b. Arnulphus Boioariæ limites firmissimis munit præfidiis, fratrem suum Berchtoldum Venonas & Athosinos administrare iubet. Austrie Rogerium præficit. Charinis rectorem dat Ratboldum. Auent. lib. 4. p. 291. 3) Fæderati erant Sueui & Boii ann. 913. & qui ipse se tueri armis potest, idem etiam potest auxiliis fæderatorum. 4) Eccard. de Caf. S. Gall. c. 10. Colloquium publicum postea pro his & pro aliis regiminis causis Walleuis villa edixit, (Burcardi Sueui vidua) illuc quoque Episcopum (S. Galli) & Abbatem (Augiensem) venire iusserat, &c. 5) Vid. cap. 5. lit. c.

- u) In qua congressione Luitpoldus dux occisus est, cui filius suus Arnulphus IN DVCATV SVCCCESSIT. Regin. ann. 907. Vid. lit. l. exeunt. De Henrico c. 3. lit. m. quod etiam insecutorum temporum decursus comprobatur.
- w) Frodoard. Chron. Fauente nec non Giselherto, quem plurimi Lotharienses Principem delegerant. Eccard. Iun. Suenie principum assensu statuitur Alemannis dux primus Burcardus.

bus olim proxima ad imperandum commendatio natales erant, iam VI, e Ducum electione pendent x); & qui ante omnibus omnia imperarunt, quorum nullis limitibus circumscripta potestas erat, iam VII, Ducum assensu omnia decernunt peraguntque y).

§. VI.

Cum facti quæstionem probauerimus, iuris iam suscipienda disceptatio est. Sane, rationi non repugnat, quod Duces, iura patriæ haud ignorantes, fecerunt; & iure gentium æquum est, ut extincta victrice familia bello acquisitæ provinciæ suo iuri redditæ in pristinam libertatem postliminio afferantur z).

optimo iuris
titulo;

§. VII.

x) Inde ab Arnulpho Imp. electio non dicis causâ in Germania obtinuit. vid. lit. g. & b.

y) Amplius nobis hic dicendi locus esset: iam breuitatis studiosis strictim quædam attingenda sunt. Conradus I. non potuit quidquam donare Episcopis suis, quin Sueviæ Comites intercesserint. Henricus I. cum aduersus Auares proficisci veller, conuocauit populum: qui operam suam promittens regi contra gentem, pactum firmiter. Wittich. annal. 1. Slauos autem aggredi, inuitis procedibus, non potuit. Sigfr. Presb. lib. 2. Otto I. priuilegio Magdeburgico apud Goldast. Tom. I. p. 216. ita subscribit: *Ad perpetuam igitur rei memoriam CVM ASSENSV fueri Romani PRINCIPVM Imperii, cumque voluntate terræ, iuxta illorum laudum, omnes gratiarum prerogatiuas confirmauimus.* Frider. apud Radeuicium lib. 1. c. 27. in oratione Germanos, Imperii, inquit, Romani, cuius apud nos ministerium; auctoritatem penes vos, qui optimates regni estis, recognoscimus. De his omnibus vid. Excell. Præsidis Germania Princeps, Eiusdemque Comment. in Aur. Bull. Tit. 2. §. 8.

z) Grot. de I. Bell. & Pacis lib. II. c. 7. §. 14. *Ea regna, quæ populi libero consensu facta sunt hereditaria, ex præsumta populi voluntate deseruntur.* Hinc illud nascitur §. 15. *ut successio stet intra eos, qui descendunt a primo rege: ea enim familia ob nobilitatem electa censetur, eaque sinita regnum redire ad populum.* Vid. ib. c. 9. totum.

§. VII.

rum Germa-
nia olim a
Gallia fuerit
separata.

nec provincie
vni primarie
inserte vel
vnite.

Ex dictis patet, quid respondendum sit oggerenti-
bus, deberi Gallis regnum Germaniæ, in quibus super-
fuerint aliquamdiu generis Carolini reliquiæ dicam,
an quisquiliæ? Æterno enim iure Gallia & Germania
separata in diuisione Metensi & pactis Virodunensibus
sunt, quæ neutrius domino etiam ex vltima posteritate,
in alterum quidquam licuisse voluerunt *aa*). Deinde
quod ad ipsas attinet Germaniæ provincias, peculiare
regnum eæ omni tempore constituerunt, numquam
Franciæ Cis vel Trans Rhenanæ ita penitus coniunctæ,
vt in vnum veluti corpus coaluerint *bb*).

aa) Vid. etiam *lit. p*)

bb) Videri quidem posset, insertas esse singulas provincias Franciæ
matriei, legentibus in Chron. Belg. Ioann. a Leidis l. 4. c. 26. Pipi-
no mortuo cum fratre suo Carolo, pater regna Caroli filii sui Imp-
rio INCORPORAT cum tota Alemannia: aut in Eginhardi vita
Carol. M. Bellum cum Saxonibus ita est finitum, vt Francis ADV-
NATI vnus cum iis populus efficerentur. Verum enim vero quæ
fuerit illa adunatio, Wittich. *annal. i.* exprimit: *Ob id* (sacra chri-
stiana suscepta) *qui olim socii & amici erant Francorum, iam fra-
tres & quasi VNA GENS ex christiana fide, veluti modo videntur,
facta est.* Sacrorum igitur communio; non iurium morumque
sancita est. Deinde quod non incorporata sint, quod Chronici
vocabulum est, vel hoc sit satis testimonium, quod singulæ vocatæ
sint ad Comitias in causis quoque exterorum. Sic *ann. 823. con-
uentus habitus est, in quo non vniuersæ Franciæ primores, sed de
orientali Francia, Saxonia, Alemannia, atque Alemanniæ contermi-
na Burgundia & regionibus Rheno adiacentibus adesse iussi sunt, in
quo, præter legationes, duo fratres Wilforum de regno controuer-
siam habentes, venerunt.* An. Franc. & Bertin. Sic *ann. 870. Sla-
uorum Dux Rustiz in Ratisp. Comitias, Francorum & Boioariorum
& Sclauorum iudicio luminibus oculorum priuatus est.* An. Franc.

CAPVT